

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 108

Maribor, torek 13. maja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica, št. 4

Gladovna stavka

ZAGREBSKI OBTOŽENCI SO PRIČELI Z GLADOVNO STAVKO. — JUTRI BO ZASLIŠAN DR. VLADKO MAČEK.

BEOGRAD, 13. maja. Na današnji razpravi proti zagrebškim teroristom je bil zaslišan bivši poslanec in srednješolski profesor, Jakob Jelašić, ki mu obtožnica očita, da je bil duševni oče teroristične organizacije, da je mladino zavedel k sodelovanju, dal navodila ter poskrbel denarna sredstva za nabavo razstrelivnih sredstev in orožja.

Profesor Jelašić zanika vsako krivdo. V kritičnem času sploh ni bil v Zagrebu, kjer tudi ni obstojala nobena taka organizacija, kakor jo opisuje obtožnica. Denar, ki ga je izročil Bernardiću, je bil namenjen za podpiranje revnih hrvatskih dijakov. Od dr. Mačka sploh ni prejel nobenega denarja. Bivšega avstro-ogrškega polkovnika Begića ne pozna, istotako tudi ne večino obtožencev. Ker je Jelašić postal med zasliševanjem dvakrat slabo, so ga morali odvesti iz dvorane.

Branitelji so pri senatu protestirali proti temu, da se obtožencem pred razpravo odvzamejo vse beležke glede obrambe. Predsednik dr. Subotić je nato izjavil, da je odredil to na podlagi dokaznega materiala, ki mu ga je predložil državni tožilec in iz katerega je razvidno, da so se obtoženci glede obrambe medsebojno sporazumevali. Odredba ima vrh tega namen, dognati, kdo od obtožencev je poslal znano pismo Bernardiću in Hadžiji.

Ker so obtoženci radi takega postopanja sodišča pričeli z gladovno stavko, so branitelji predlagali, da naj se razprava odgodi, kar pa je senat odklonil in se je razprava po daljšem odmoru nato zopet nadaljevala.

Jutri bo zaslišan naslednik Stjepana Radića v vodstvu hrvatske seljačke stranke, dr. Vladimir Maček.

Kako si zamišlja Briand Panevropo

BREZUSPEŠNA POGAJANJA BRIANDA, GRANDIJA IN HENDERSONA. — ITALIJA VZTRAJA PRI BRODOVNI PARITETI S FRANCIJO.

ZENEVA, 13. maja. Francoski zunanji minister Briand, italijanski zunanji minister Grandi in angleški zunanji minister Henderson so imeli davi konferenco, na kateri so razpravljali o italijanski zahtevi po brodovni pariteti s Francijo. Angleški zunanji minister Henderson se je trudil, da doseže med obema strankama sporazum, kateremu bi pozneje sledila nova pogajanja o omejitvi oboroževanja Francije in Italije na morju. Tekom današnjih razgovorov ni prišlo do nobenega pozitivnega rezultata, ker italijanska vlada po svojem zastopniku, zunanjem ministru Grandiju, slejkoprej odločno vztraja pri svoji zahtevi po popolni dejanski in teoretični brodovni pariteti s Francijo. Francozi pa se nasprotno čutijo v svoji varnosti ogrožene in nočejo niti slišati o kakem znižanju svojih pomorskih bojnih sil.

Kljub temu pa je bilo, kakor se poroča poluradno, ugotovljeno, da bo vendarle mogoče najti pot, ki bo privledla do sporazuma in onemogočila grožnjo obnove tekmovalnega oboroževanja, kar ne bi ogrožalo samo prave aktivnosti, in le inicijativnosti in gospodarski zavesti posameznikov gre zasluga za napredek v posameznih panogah. Naša carinska politika je bila brez pravih smernic i glede višine i glede zaščitnih predmetov. Tudi v pritegnitvi tujega kapitala nismo imeli srečne roke. Hoteli smo imeti kapital, nismo pa pripuščali strokovnjakov-specijalistov, ki bi bili ta kapital investirali v nove industrije.

Naš denarni promet je bil neprestano oviran. Visoka obrestna mera je povzročila likvidacijo mnogih industrij. Tudi naša devizna politika je mnogo pripomogla h krizi.

Med najbolj žalostna poglavja pa spada naša prometna politika. V Ameriki je izgradnja prometnih sredstev utrla pot kolonizaciji. Mi stojimo na križišču pro-

metnih poti in je zato za nas prometno vprašanje izredne važnosti. Pa tudi tu se je mnogo grešilo, izgradnja novih železnic je bila mnogokrat diktirana od strankarskih vidikov. Veliko premalo smo cenili tudi našo morskobalo, naše luke so bile dolgo časa zapuščene. Ne smemo sigurnega prosperiranja našega Jadrana žrtvovati nesigurnosti solunske cone. Napredek tehnike zahteva od nas tudi veliko večji razvoj avtomobilskega prometa. Sploh moramo prometno politiko usmeriti tako, da bomo s prometnimi sredstvi dvignili produkcijo in pojačali ter olajšali izvoz naših proizvodov na zunanje trge.

Celokupna naša gospodarska politika mora v bodočnosti iti za tem, da dvigne gospodarsko silo vseh slojev in delov prebivalstva: celote,

Aretacija Gandhijevega naslednika

BOMBAY, 13. maja. Gandhijev naslednik, 80letni Abbas Tyabji, in 59 njegovih dobrovoljcev so bili včeraj zjutraj v Navsariju aretirani, ker so hoteli napasti pod državno kontrolo nahajajočo se zalogo soli v Dharsani. Abbas Tyabji je za slučaj svoje aretacije določil za svojega naslednika pesnico Naidub.

Boj s pijancem v letalu

NEW-YORK, 13. maja. V nekem letalu se je v višini 1500 metrov razvil srdit boj med pilotom in nekim pijanim potnikom, ki mu je hotel iztrgati krmilo. Med tem, ko se je ostalih 5 potnikov polastila velika panika, ker je bilo letalo nekaj časa brez krmarja, se je pilotu končno po hudem naporu vendarle posrečilo, da je podrl pijanca na tla in ga zvezal, nakar je mogel spraviti svoj aparat zopet v ravnotežje in se je polet nadaljeval brez ovir.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Komanda pomorske vazduhoplovne šole vojne mornarice v Divuljah

razglašja, da sprejme v tekočem letu 150 gojencev v podoficirsko šolo v starosti od 17 do 21 let. Natančnejši pogoji so interesantom na vpogled med uradnimi urami v mestnem vojaškem uradu v Mariboru, Slomškov trg št. 11. —

Torek, 13. maja ob 20. uri »Adieu Mimmi« ab. A. Kuponi.

Sreda, 14. maja. Zaprto.

Četrtek, 15. maja ob 20. uri »Adieu Mimmi« ab. C. Kuponi.

Petek, 16. maja ob 15. uri »Grudica«. Šolska predstava. Pri najnižjih cenah.

Sobota, 17. maja ob 20. uri »Na fronti sestre Žive«.

Iz gledališča. Ker odide po 15. maju velik del vojaške godbe na dopust, potem pa v kopališča, se trenutno vrše poslednje glasbene predstave v tekoči sezoni, na kar opozarjamo zlasti abonente glasbenih predstav na bloke. — V torek in četrtek se vprizori moderna in zelo zabavna opereta »Adieu Mimmi«, v torek za ab. A, v četrtek za ab. C. V petek, ob 15. uri se vprizori pravljica igra »Grudica« kot šolska predstava pri najnižjih cenah. — V najkrajšem času se vprizori prvič na slovenskem odru najnovejša Kraigherjeva drama »Na fronti sestre Žive«, ki obravnava težak družinski konflikt za časa svetovne vojne v zaledju. Režira g. J. Kovič.

KLOBUKI ZA DAME IN GOSPODE

Ivan in Helena Kvas. Aleksandrova c. 33

Enodnevni tečaj za poletna dela v vinogradu

in pokončevanje škodljivcev in bolezni vinske trte se bo vršil v ponedeljek, dne 26. maja, na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8.—12. in od 14.—18.

Svinjski sejem v Mariboru.

Na zadnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 447, prodanih pa 343 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 120—180 Din, 7—9 tednov 160—200, 3—4 mesece 350—500, 5—7 mesecev 600—700, 8—10 mesecev 800—900, 1 leto 1.050—1.280, 1 kg žive teže 12—13.50, 1 kg mrte teže 17—18.50 Din.

O gospodarskih problemih države

Iz znani zagrebški profesor gospodarsko-trgovske visoke šole, g. dr. Milan Ivšič, imel nedavno na neki konferenci v Zagrebu zanimivo predavanje, v katerem je znanstveno iznesel glavne vzroke gospodarske krize.

V prvo skupino vzrokov prišteva zagrebški znanstvenik one splošnega značaja, ki jih najdemo v vseh državah. Vojna je zrušila prejšnje razmerje med proizvodnjo in konsumom, denar je v mnogih državah vsled inflacije izgubil vrednost kot objekt štednje. To stanje je naglo doseglo kulminacijo, nakar je nastopila deflacija in kriza. Posamezne države so povrh uvedle visoke zaščitne carine. Prišlo je do velikega nesorazmerja v vrednosti agrarnih in industrijskih proizvodov, s tem je bila oslABLJENA kupna moč agrarnih konsumentov, ki celo v industrijskih državah tvorijo znaten odstotek konsumentov. Zato se mnogi strinjajo z izjavo nemškega ministra Dietricha, da mora biti glavni cilj gospodarske politike sanacija kmetijstva. V mnogih državah je povzročil krizo državni upravni aparat. Dasi je država danes osredotočila v sebi poleg političnega tudi gospodarsko-socialno življenje naroda, je vendar upravni sistem ostal isti kot poprej in je reševanje teh problemov izročeno organom, ki nimajo potrebnega znanja in razumevanja. Tako je prišlo, da so radi krize propadla poleg slabih in nezdravih tudi mnoga solidna in zdrava podjetja. Tudi je naš gospodarski razvoj vezan danes z razvojem gospodarskih prilik po drugih državah.

V drugi skupini so specifično domači, nacionalni vzroki, ki obsegajo vse gospodarsko življenje posamezne države. Gospodarska politika države lahko gospodarski razvoj pospeši ali zadrži. Tudi pri nas lahko opazujemo škodljive posledice državne gospodarske politike za razvoj našega gospodarstva. Nezdrave razmere v raznih dobah parlamentarnega režima, slaba centralistična uprava — vse to ni moglo podpreti gospodarskega razvoja. Velik del uradništva ni bil kvalificiran, uradništvo v splošnem slabo plačano, gomililo so se akti, ki se niso mogli pravočasno reševati. Neekspeditivna in slaba uprava je imela za posledico drage intervencije. Pri javnih delih je bila država nesiguren plačnik, podjetniki so dvigali cene, solidnost izdelkov je nazadovala. Ves ta sistem je imel na gospodarskem polju silno škodljive posledice.

Tretjo skupino vzrokov krize pa tvorijo za vsako gospodarsko panogo specifične in tipične okoliščine: pogoške v agrarni politiki, zlasti v vprašanju agrarne reforme, norešeni problem notranje kolonizacije, davčni sistemi, ki so izmzgali kmeta, da je ponovno padel v dolgove, ki se jih je v vojni in v prvih letih po vojni že otrešel. Tako je prišlo do lakote celo v krajih, kjer poprej nikdar ni bilo o tem čuti. Imeli smo 40% agrarnega proletarijata, ki se muči na svoji grudici, ali pa mora v tujino s trebuhom za kruhom. Tudi v obrtno-industrijski politiki ni bilo

Šolstvo na Poljskem

RAZMAH ZA ČASA REFORMACIJE. - PRVO PROSVETNO MINISTRSTVO V EVROPI.

Na Poljskem so začeli ustanavljati prve šole v času, ko se je začelo širiti krščanstvo. Bile so popolnoma v rokah cerkve in so imele namen pripravljati mladeniče za duhovski poklic. Leta 1364. je ustanovil Kazimir Veliki, po vzoru Čehov, univerzo v Krakovu pod imenom Glavna šola (Szkoła Główna), ki je imela tri fakultete: pravno, medicinsko in svobodnih znanosti (filozofija). To šolo, ki je po smrti Kazimira Velikega začela propadati, je obnovila kraljica Jadwiga, in leto dni po njeni smrti, 22. julija 1400. je bila nanovo odprta pod nazivom Akademija, in sicer s 4 fakultetami, t. j., ustanovila se je poleg prejšnjih še teološka fakulteta. Vse te šole pa so imele le malo vpliva na širše sloje. Šele v XVI. st., za časa reformacije, se je šolstvo razmahnilo. Krakovska Akademija je ostala verna katoliški cerkvi in je začela propadati: namesto s humanizmom se je bavila s skolastiko. Proti drugovercem je bila netolerantna in ti niso imeli pristopa vanjo, kakor tudi ne v druge šole, ki so stale pod njenim vodstvom. Akademija v Vilni, ustanovljena v XVI. st., je bila v rokah jezuitov in se je držala istih metod. Tako so morali pristaši reformacije ustanavljati letne šole. S pomočjo teh šol, ki so bile boljše od katoliških, in s pomočjo knjig, pisanih v narodnem jeziku, je zanesla reformacija prosveto v širše sloje. Reformacija je bila sploh eden glavnih faktorjev, ki so odločili, da je v poljski literaturi zavladal narodni jezik. Toda reformacija je morala podležiti organizirani sili katoliške cerkve, katere glavni borci so bili jezuiti. V borbi z reformacijo so polagali jezuiti največjo težnjo na to, da ustanove čim več šol; in reči moramo, da je bila že v XVII. st. skoro vsa prosveta v njihovih rokah. Glavni namen njihovih šol je bil ta, da napravijo iz učencev popolne katolike: fanatične, netolerantne in sovražne vsemu, kar ni katoliško. Niti intelekta svojih učencev niso razvijali, ampak nasprotno, poneumnevali, kajti poleg verouka in devocije so učili še latinsko gramatiko in

latinske govore. Tako stanje prosvete se je ohranilo do polovice XVIII. stoletja.

Ko so nekateri naprednejši duhovni uvideli, da je mogoče rešiti Poljsko propasti samo z reformami, so začeli najprej z reformiranjem šol. Eden glavnih in največjih reformatorjev je bil Stanisław Konarski, pijarist, ki je reformiral pijaristovske šole in s tem poljsko prosveto vobče. Vzgojen na zapadu, v Franciji in Italiji, in prepojen z naprednimi idejami zapada, je stremel za tem, da dvigne šolstvo na vzgojno in naučno višino zapadnih narodov. Njegova reforma obstoji v tem, da se pomnože naučni predmeti in izboljša učna metoda: uvedel je narodni jezik in zgodovino, prirodne nauke, tuje žive jezike, a latinščina se je poučevala po modernih učbenikih. Vodilna misel Konarskega je bila: Ne šola radi šole, ampak radi življenja. Po njegovem vzoru so se začela reformirati tudi druge šole (n. pr. jezuitske). Še važnejši korak v razvoju šolstva je naredila Poljska l. 1773., kajti tega leta prodre v sejm predlog Joachima Chreptowicza, da vse šole prevzame država. Od tedaj nosi vso skrb za prosveto v ta namen ustanovljena t. zv. Komisija Edukacyjna, t. j. ministrstvo prosvete (prvo v Evropi). Svojo nalogo je vršila komisija naravnost sijajno. Reforme, ki jih je izvedla v šolstvu — od najnižjega do najvišjega, — so bile še bolj smeje in široke od reform Konarskega: šole postanejo dostopne vsem slojem naroda, a učni jezik je bil poljski. V osnovnih-kmečkih šolah se je poučevalo vse, kar se poučuje danes. Kljub temu, da so se Komisiji pri njenem delu stavljale na pot mnoge ovire, posebno s strani bivših jezuitov in neizobražene šlahte, ji je uspelo dvigniti prosveto na višjo stopnjo. Razvoj v duhu naprednih idej, katerega je začela Komisija Edukacyjna, pa je preprečila delitev Poljske, s katero razpade država na tri prosvetna področja. Kljub temu pa se prosvetna tradicija ni prekinila, ampak se krepko nadaljuje v povojni Poljski, o čemer pa v posebnem članku.

Fr. F. C.

Slovenski književni jezik in mariborsko gledališče

Pod tem naslovom je v včerajšnji številki »Večernika« J. D. takoj v začetku člančiča napisal sicer ne novo, a zelo važno in pravilno ugotovitev:

»Književni jezik je kot material besednega umetnika eden izmed glavnih faktorjev narodne kulture. Zato menda ne bo treba podčrtavati važnosti pravilne izgovorjave... Zato je dolžnost gledališča, da književni jezik čim vestneje goji. Oderski jezik mora biti izključno književni jezik in le redko se sme iz res utemeljenih razlogov odstopiti od tega načela. Komika, ki gradi le na pačenju jezika, je cenena in nedopustna.«

Priznam, da slišiš včasih z našega odra tako jezikovno kolobocijo, da mora človeka, ki ima količkaj čuta in sluha za jezik, pošteno ušesa boleli in zato je prav in mene celo veseli, da je J. D. o tej reči spregovoril.

Ni pa prav in ne gre takšne važne zadeve kot je oderski jezik, tako mimogrede in pavšalno kritizirati. Posebno moramo ovreči piščevo mnenje, češ, da pri nas ni prizadevanja za pravilno izgovorjavo. Prizadevanje je in se sadovi — žal še redki, zelo redki — že opazajo. Ne gre pa to čez noč. Ne gre nekoliko tudi za to ne, ker so v našem »Društvu narodov« zastopani štire elementi! Kranjski, štajerski, primorski in hrvaški, ki so si številčno precej enaki; poleg tega se pa še Kranjci med seboj »tepó« — dva sta Gorenjca, dva Dolenjca in dva Notranjca. Kakor vidite: g. J. D., ni tako enostavno!

Drugič: Vemo, da slovenski književni jezik ne prenese moderne vokalne redukcije, zato mi ne pravimo krlh (s polglasnikom), temveč rečemo lepo kruh. Tretjič: ritem! Zelo, zelo važna reč! Moj Bog, kako naj bi se režiser lotil teh osnovnih pojmov. To bi bilo precej slično kakor dirigentu s kosmatimi ušesi.

Pisec pravi: »Ritmika Novačanovega

Hermana Celiskega se je pri nas komaj opazila.«

Jaz sem baš pri »Hermanu Celiskem« pri vajah opetovano opozarjal na lepoto in ritem v imenovanem delu. Vsi sodelujoči so se tega zavedali, in se v tem pogledu uspešno trudili. Avtor Novačan je po svoji premisli, ne da bi ga kdo vprašal, z zadovoljstvom ugotovil: »Reči moram, jezik je prišel popolnoma do veljave!«

Četrtrič. Ubogi namenilnik. V ljubljanskem gledališču so že dve leti pred nami izgovarjali infinitev brez i, tako je šel supinum po vodi. Meni to spočetka ni šlo v glavo. Kje je logika?! Pa sem vprašal pesnika Župančiča in menda tudi izbornega jezikoslovca in poznavalca našega jezika dr. A. Breznika, (katerega predavanja sem osebno dve leti poslušal), kako je s to zadevo? Dobil sem tak odgovor, da smo se tudi mi odločili in vrgli nedoločnike in namenilnike vse v en koš. Nedoločnike izgovarjamo samo še v vezani besedi, da s tem ne trpi ritem. Kje je tu logika, jaz te vem, toda tako je! V tem pogledu morem svetovati gospodu J. D. le to, da naj gre v Ljubljano, kjer imajo univerzo in visoko naobrazene filologe, pobarat, kaj je z namenilnikom odnosno nedoločnikom.

Sezone bo konec, pogača je pečena! Pekli smo jo pa mi, z velikim trudom in težavo, mi vsi, kar nas je pri gledališču, od prvega do zadnjega. Mi sami vemo, da ni tako pečena kot bi si želeli, toda vemo tudi to: kdor za to pogačo med letom ni dal niti enega rozina, nam zdaj njegov rozinček nič ne bo koristil. Hvala lepa! Pa drugo leto, ampak koj od začetka; kajti sezone je konec, in gledališče se bo začelo.

Jože Kovič, gl. režiser.

Sobota 37

Sobota 17

ROŽNA VESELICA V VELIKI KAVARNI

Mariborski in dnevni drobiž

Občinska skrb za brezposelne v Mariboru

Navzlic težkemu finančnemu položaju ima mestna občina za podpiranje brezposelnih v proračunu določenih 50.000 Din. Do podpore iz tega fonda imajo pravico brezposelni, ki so pristojni v mesto Maribor, ali pa so tekom zadnjih dveh let bili zaposleni vsaj eno leto na ozemlju mestne občine. Mestni občinski svet je odobril tozadevni pravilnik v najboljši veri, da pomaga revežem, ki so prišli v zadrego brez lastne krievde. Sedaj pa so se pokazale ravno radi te širokogrudnosti občinskega sveta, ki je naklanjal podpore tudi takim, ki niso v Maribor pristojni, neprimilike in težave.

Brezposelni, ki niso v Maribor pristojni, nočejo sprejemati dela izven mestne občine, ker se boje, da bi na tak način izgubili pravico do podpore v slučaju brezposelnosti. Pa tudi nekatere občine računajo s tem in jim ne dajejo nikake podpore, ako so tudi tjakaj pristojni, marveč jih kar napotijo v socialno-politični urad mariborski; edino tako je razumeti, da okoliške občine večinoma v svojem proračunu sploh nimajo brezposelnih podpor, čeravno je tjakaj pristojno največ delavstva. Mestna občina pa kmalu zaradi svojega težkega finančnega položaja ne bo zmogla podpirati lastnih brezposelnih, ker se njih število iz dneva v dan strahovito množi; poleg tega pa mestna občina še na ta način, čeprav le posredno, veča odpor okoliških občin proti združitvi z mestom.

Iz teh razlogov je komisija za brezposelne pri mariborski občini na svoj zadnji seji soglasno sklenila, predlagati občinskemu svetu spremembo pravilnika v tem smislu, da bodo podpore deležni edino brezposelni, ki so pristojni v Maribor. Do tega sklepa je prišla komisija tem lažje, ker more mestni magistrat v nujnih slučajih še vendar izplačevati podpore na podlagi ubožnega zakona, na račun pristojnih občin. Edino okoliške občine so doslej ugovarjale tudi proti temu postopanju, češ, da radi neposredne bližine lahko vse te zadeve same uredi. Tudi iz tega se vidi, kako je nujno, da se mestni občini priklonijo najbližja okolica čim preje.

Prvi cerkveni koncert Glasbene Matice.

Vse, kar je bilo v njenih močeh, je Glasbena Matica že položila pred svoj auditorij, od priproste narodne pesmice do najtežjih modernih kompozicij, nikoli pa ni še dala cerkvenega koncerta. Dne 4. junija pa se tudi s tem postavi pred mariborsko publiko. Nastopila bo pa z Grečninovo »Liturgia domestica«, tj. staroslovenska cerkvena skladba, kakor se poje pri pravoslavni službi božji. Kompozicija sestaja iz 11 delov in se jo more slišati le v največjih cerkvah, ker je majhen zbor sploh ne more proizvajati. Kdor še ni slišal ruskih cerkvenih kompozicij, si takega koncerta sploh ne more predstavljati. —

Ledeni možje.

Dobro smo si mislili, ko smo registrirali prihod svetnikov-ledenjakov. Kakor vse v dobi revolucije — so se ti svetniki tudi »spuntali« — sicer v veselje vseh, ki so se teh dni bali morilne slane in drugih vremenskih nepogodnosti. A da pokažejo kljub vsemu svojo avtoriteto, so na Pohorje poslali nežno snežno kapico, od katere vejejo proti Mariboru zelo prijetne hladne sapice. — A svojo maščevalno naravo so včeraj pokazali okrog Marije Snežne in Sv. Jurja v Slovenskih goricah, kjer je padlo zelo veliko toče, dočim pri Sv. Jakobu v času, ko se je včeraj vsul nad Maribor dež — niti kapljica ni padla.

Zaščita avtorskih pravic.

Po nalogu kraljevske banske uprave dravske banovine se vsa društva, korporacije in podjetja, ki uprizarjajo gledališke igre, proizvajajo glasbena dela itd., opozarjajo na predpise novega zakona o zaščiti avtorske pravice, objavljenega dne 25. I. 1930 v Uradnem listu kraljevske banske uprave in na določbe pravilnika za izvrševanje tega zakona.

Razvanje pri Mariboru.

Občinski odbor občine Razvanje pri Mariboru je izročil cestnemu okrajnemu odboru v Mariboru in kralji, banski upravi predlog, da bi se nova pohorska cesta gradila iz Razvanja oziroma da bi od tamkaj imela svoje izhodišče. Predlog navaja, da bi bila ta zveza s Pohorjem znatno krajša, kot pa ona iz Hoč odnosno Reke, ter vsled tega tudi gradnja ceste cenejša. Dalje se navaja, da so posesniki pripravljene odstopiti potreben svet za novo cesto brezplačno in da bi bilo v bližini dobiti tudi mnogo potrebnega materiala za gradnjo ceste. Tudi bi bil za Maribor ta projekt vsekakor prikladnejši in razdalja med Mariborom in Pohorjem oziar. Sv. Arehom krajša. Ker govore tudi drugi razlogi za ta predlog in bi bila ta zveza vsekakor pomembnejša kakor pa zveza Reka - Sv. Arh, se bo morala oblast ozirati tudi na želje oziar. predloge, ki govore proti prvotni trasi za pohorsko cesto. Predlogu občine Razvanje se je pridružila tudi občina Pivola. Po zamišljenem projektu bi se pohorska cesta, ki bi imela izhodišče iz Razvanja, gradila po teritoriju občine Razvanje in Pivola, ter potem dalje na Pohorje. Bil bi tudi teren znatno prikladnejši od drugih tras.

Tridnevni bojkot piva.

Na včerajšnjem zborovanju načelnikov in delegatov gostilničarskih zadrug iz dravske banovine, katero je vodil mariborski hotelir g. Fran Zemlič, je bilo sklenjeno, da gostilničarji dravske banovine v znak solidarnosti z zagrebškimi pivovarji dne 18., 19. in 20. maja po vsej dravski banovini ne bodo točili piva, končna odločitev glede te akcije pa je prepuščena posameznim zadrugam. Zanimivo je dalje, da je pivovarna Union, ki ima monopol za pivo v naši banovini, odklonila predlog gostilničarjev, da naj bi ona prevzela v svojo režijo vse občinske in banovinske trošarine, cene piva pa je pripravljena znižati največ 10—15 Din pri hl. Za ustanovitev gostilničarske pivovarne je podpisanih dosedaj 9,2 milijona dinarjev, vendar pa se zgradbo ne more pričeti poprej, dokler ne bo zasiguranih 15 milijonov.

Izpred senata trojice

Včeraj se je zagovarjal pred senatom trojice bivši poštni uradnik Franc Marinkšek radi potvorbe raznih aktov, podpisov itd. Obsojen je bil na 6 mesecev ječe. — Danes bi se pa moral zagovarjati pred senatom 26-letni cigan Franc Cener iz Borejcev v Prekmurju, ki je na debel kradel kokoši, kruh itd. Obtoženec pa razpravi ni prišel. —

Koncert

s spremljavo harfe bo v sredo dne 14. maja v

kavarni 'Park'

V mnogih pokrajinah

uporabljajo še vedno doma izdelano mlo, ker so gospodinjne mnenja, da je to mlo sigurno čisto in neškodljivo. Sicer je to res, vendar pa obstoja še vedno bojazen, da so v takem mlu snovi, ki razjedajo tkanine. Druga napaka mila, ki se kuha doma, je ta, da ima mnogo nečistoče in dobiva tako perilo neugoden duh. Tem neprijetnostim se lahko vsakdo izogne, ako uporablja Albus-milo, ki pere čisto in dobi perilo svež in ugoden vonj. —

Nezgoda z motornim kolesom.

Carinik Dolfe Matevšek se je včeraj vozil po službenih poslih z motornim kolesom v Št. Ilj. Blizu Št. Ilje se je zaletel v obcestno drevo in obležal. Z razbitim avtom je bil prepeljan v bolnico. Trava kaj poškodb na glavi in ostalem telesu, vendar ni govora o kaki težji poškodbi in je njegovo stanje povoljno. —

Trgovci s sadjem

iz vseh krajev bivše mariborske oblasti se vabijo na velevažen sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 17. maja t. l. ob 14. uri v Mariboru, Vetrinjska ul. 4 (restavracija »Zlati konj«). Sklicatelj: Sreski gremij trgovcev v Mariboru

Jakuti in Tunguzi

DVA NAJŠTEVILNEJŠA POLARNA NARODA. — JAKUTI IN NJHOVA OD-
PORNOST. — IZ ŽIVLJENJA TUNGUZOV.

Kakor so Eskimi poleg Samojedov naj-
važnejši predstavniki najsevernejših nar-
odov, vendar niso edini. Poleg njih biva
po deželah krog severnega tečaja, po-
sebnost po severni Sibiriji, še vse polno
ljudstev, ki niso prav nič manj zanimi-
va. Življenje vseh pa je precej enako: ži-
vinoreja in lov na kopnem, po rekah, je-
zerih in po morju. Prebivališče jim tvo-
ri šotor iz kož divjačine in po ogromni
večini so nomadi, ljudje, ki se za pašo in
divjačino selijo iz kraja v kraj. Razsežne
in sicer neobljudene planjave jim nudijo
dovolj prostora za selitev in popotova-
nje.

Najštevilnejši poleg Samojedov so v
Sibiriji Jakuti, ki živijo južno in zahodno
od Jakagirov ter so najkrepkejši in naj-
brihtnejši severosibirski rod. Sami se
imenujejo »Solaherci« in so turškega po-
rekla. Dežela, v kateri stanujejo, je silno
razsežna, razprostira se od Leninih oto-
kov Vitima in Vilnja gori do Ledenege
morja, na vzhodu do Kolime in do Oho-
tskega morja, na zahodu pa do Hatauge.
Nekatere naselbine segajo celo še dalje,
zlasti daleč pa pridejo kot trgovci. Po-
prej so bivali mnogo bolj na jugu, razšir-
janje Rusov po Sibiriji jih je pa potisni-
lo na sever, zato se je bilo tudi njihovo
število, prej 50.000 okoli l. 1750, skrcilo
na 35.000. V novi domovini so se pa hi-
tro zopet pomnožili. Leta 1845, so jih ce-
nili na 100.000, ljudsko štetje l. 1897. jih
je naštel že 227.000, sedaj jih pa cenijo
celo na tri četrt milijona. Jakuti so tedaj
najštevilnejši polarni narod, ki daleko
prekaša vse druge. So pa tudi tako ži-
lavi, da se ne dajo asimilirati, ampak ja-
kutizirajo celo druga ljudstva, posebno
Tunguze in Ruse same. Ruski naseljenci
v njihovi deželi sprejmejo navadno kma-
lu njihov jezik in njihove navade.

Po zunanosti se Jakuti približujejo
Turkom in Tatarom, ne pa pravim Mon-
golum. Oči imajo majhne, nos ploščat,
lase črne ali temnorjave, brado redko,
sicer so pa po velikosti nekoliko manjši
kakor Rusi. Posebno zaslugo za Sibirijo
so si pridobili s tem, da so v gozdnato

severno gorovje uvedli konje, kar se Ru-
som kljub vsem naporom in denarnim
žrtvam ni posrečilo. Po naravi so zelo
spekulativni, rojeni trgovci in zavzema-
jo na sibirskem severu in vzhodu isto
mesto kakor n. pr. Židje v Evropi.

Drugačni so pa Tunguzi, najbolj raz-
treseni sibirski narod. Stanujejo od 43.
stopinje severne širine do 77., torej do
najsevernejše točke Azije. To ozemlje, na
katerem bivajo raztreseni, je torej tako
razsežno, kakor Evropa od grškega Pe-
loponeza do vrha Skandinavije. Na za-
hod segajo skoraj do Jeniseja, na vzhod
pa do Ohotskega morja, kjer se pa ime-
nujejo Lamuti. Največ jih je med reko
Leno in Jenisejem, a bolj proti Jeniseju.
Kitajci so jih poznali že pred Kristovim
rojstvom in so jih nazivali Tung-hu, do-
čim se sami imenujejo »Boja« t. j. močje.
Jakutizirani Tunguzi so Dolgani ob Ha-
tangi, jih je pa samo par tisoč.

Mongolski tip je pri Tunguzih navad-
no zelo močno izražen. Slovijo pa zelo
po izrednem sluhu in vidu, čemer se mo-
ramo prav za prav čuditi, ker vedno gle-
dajo v sneg ali pa v ogenj in dim, kadar
so doma v svojih šotorih ali bajtah. Kljub
jakutiziranju in raznim boleznim — ošpi-
ce, tifus itd. — se pa njihovo število ne
manjša, čeprav tudi ne veča. L. 1897. so
jih Rusi naštel krog 660.000 in približno
toliko jih je tudi dandanes. Njihovo števi-
lo ne pada, ker so zelo plodoviti. Neka-
tere družine imajo celo 7 do 9 otrok.

Revmatizma Tunguzi ne poznajo; na-
pol nagi tekajo iz šotora ven v zimski
mrz, ki je po naših pojmihi včasih na-
ravnost neznosen. Živo srebro v toplo-
meru zmrzne. Tunguzi pa hodijo v lah-
kem jopiču ven na lov! Zato so krepki
narod, pošteni, gostoljubni in hrabri. Nj-
hovo dobrosrčnost izrabljajo lokavi Ja-
kuti včasih prav grdo, posebno pri trgo-
vskih poslih jih osleparijo kjerkoli morejo.
Boljševizem pa je tudi zanje, kakor za Ja-
kute in druge polarne sirske narode,
ostal brez posledic. Njihovega življenja
ni čisto nič spremenil.

Neuverjetno praznoverje

Sodišče v Boulognu v Franciji se bo
moralo v kratkem baviti z razpravo či-
sto srednjeveškega značaja. V mali vasi
Vites je namreč prebivalstvo proglasilo
60letno vdovo Wallard in njeno hčerko
Marijo za čarovnici. Nekemu kmetu je
pred tedni poginila najboljša krava. Va-
ški mazač, ki živali ni mogel rešiti, je
izjavil, da je bila krava začarana in da bo
čarovnica prva po smrti krave stopila
v hišo. Slučajno je bila vdova Wallard,
ki je po smrti krave prišla prva v hišo,
da vpraša za delo. Podobna stvar se je
zgodila v neki drugi kmečki hiši, kjer je
istotako poginila baje od vdove Wallard
začarana krava. Na vso nesrečo se je
kmalu nato pojavila v vasi še ciganska
tolpa. Ciganska vražarica, na katero so
se ljudje obrnili za nasvet, je potrdila, da
je čarovnica neka Marija. Le z največjo
težavo se je policiji posrečilo rešiti vdo-
vo in njeno hčerko, da ju vaščani niso
javno pobili s kamenjem. Stvar ima že v
rokah sodišče.

Čas obeda nekda in sedaj

Dočim priprost oz. povprečen človek
je tedaj kadar kaj ima oz. kadar čuti glad,
nam je zgodovina ohranila zanimive po-
datke o tem, da so si celo razni cesarji
in drugi suvereni ubijali s tem »velevaž-
nim« problemom svoje glave. — Nekaj
primerov: V pokrajini Sachsen - Gotha
je l. 1648 vladajoči vojvoda zaukazal, da
se mora pozimi in poleti obedovati ob
tričetrt na 11. uro, a večerjati ob 6. zve-
čer. Kdor se ni držal tega ukaza, je bil
proglazen kot »protidržavni element«...
Španski kralj Filip V. je odredil za čas
obeda — dvanajsto uro; v tem oziru je
bil z njim solidaren tudi beneški dož. Ra-
di svoje revolucionarnosti in modrosti
znana »Semiramida severa«, ruska ca-
rica Katarina II., je zaukazala, da se mo-
ra obedovati točno ob 1. uri, to je v času,
ko so njeni dvorianiki in drugi aristo-

krati še bili v svojih posteljah. Obiastna
ruska aristokracija tedanje dobe je nam-
reč delavni dan plebejcev spreminjala v
noč, a noč je bila »gornjim desetstisočim«
— dan... Z eno potezo je brijtna vlada-
rica prevrgla staro navado svojih plemi-
čev. Ruski car Aleksander I. je zopet u-
vedel, — vendar samo za svoj dvor ta-
kozvani »angleški« obedni čas ob 5. po-
poldan. — Mnogozaposleni Anglež na-
polni svoj dobro trenirani želodec na vs-
zgodaj z mesom in ribami, ob 1. popoldne
gre na »galeb« — imenovan »lunch«, a
še-le med 6. in 8. uro zvečer se prikaže
v krogu svojcev na »diner« — to je gla-
vni obed in večerja obenem. Včasih se
zgodí, da »gospod papa« samo ob nede-
ljah pride k obedu in pripetilo se je, da je
mali Angležek vprašal svojo mamico:
»Kdo pa je tisti gospod, ki včasih pri nas
obeduje?«

Pariška plesalka in petdeset sirot

Znana pariška plesalka Jenny Dolly,
ki se je pred leti poročila z ameriškim
milijonarjem, je sklenila, da zapusti oder
in se umakne v zasebno življenje. Ker pa
nima svojih otrok, je sklenila adoptirati
50 siromašnih otrok. Vsi bodo stanovali
v posebni hiši blizu njenega dvorca v
Fontainebleau-ju. Dolly je že začela med
pariškimi sirotami izbirati. Za vzdrževa-
nje otrok bo uredila modni salon, kojega
dohodki bodo služili za stroške za sirote.
Kakor vidimo, je miss Dolly dobra, a tu-
di praktična.

Mednarodni ženski kongres

se bo letos vršil na Dunaju in se prične
že koncem meseca maja. Udeležba bo
ogromna iz vseh držav sveta. Tudi iz
Jugoslavije je že doslej prijavljenih nad
100 delegatki naših ženskih organizacij.
Kongresa se bodo v velikem številu ude-
ležile tudi kmečke žene.

HUMANIK

PLATNENE D78.

NAJBOLJŠI IN VENDAR
CENENI

Anekdote

Angleška kraljica Viktorija je srečala
nekoč na izprehodu v drevoredu malo
hčerko dvornega kočijaža. Ker se otrok
niti zmenil ni zanj, ga je vprašala kra-
ljica:

»Ali me ne poznate?«

»Seveda,« je odgovorila deklica. »Vi
ste ona gospa, ki jo moj oče vsak dan za-
stojni pelje na izprehod!«

Kralj Jurij III. je prenočil v neki vasi.
Za zajutrek je naročil jajce. Na računu je
našel v označbo cene cekin.

»Zdi se mi, da so jajca pri vas silno
redka,« je rekel kralj smehljaje.

»Jajca ne, pač pa kralji,« je odgovoril
zviti gostilničar.

Brez sporta mu ni bilo življenja

Iz Dunaja poročajo, da se je v sredo
popoldne na centralnem pokopališču na
grobu svoje matere ustrelil 29letni poštni
uslužbenec Karl Ostriček, znani nogomet-
ni vratar. Dolga leta je kot eden najbol-
jših sportnikov slavil prave trijumfe do-
ma in v tujini. Pred kakimi 3 leti pa je
začel popuščati in zdravniki so konstatir-
ali oslabljenje vida. To ga je silno po-
trlo in poprej živahni in veseli mladenič
je postal melanholičen in je ponovno na-
pram prijateljem izjavljal, da mu je brez
sporta življenje brez vrednosti in da ne
more prenesti, da se pogreza tako mlad
v pozabnost. Vse prigovarjanje prijate-
ljev, naj ne jemlje stvari tragično, je
bilo zaman. Vedno in vedno zopet je po-
navljal, da mu brez boja ne zelenem po-
lju in brez aplavza publike ni življenja.
In svoj sklep je izvršil.

Humor inozemstva

Gospa je sprejela novo služkinjo. Raz-
ložila ji je življenje in delo v hiši in pri-
pomnila končno, bolj v lastno priporočil-
o: »Mi smo Škoti.«

Služkinja: »Nič za to! Jaz sem služila
že pri Kitajcih!«

»Vi ste vendar slišali le izpovedbe
enega stražnika!« je rekel potepuh poli-
cijskemu sodniku. »Pokličite še druge-
ga!«

Sodnik: »Drugega ni!«

Potepuh: »Toda jaz sem ga natančno
videl!«

Sodnik: »To je ravno razlog, zakaj
stojite pred menoj!«

Konferenca jugoslovenskih gospodarskih organizacij

se bo vršila koncem t. m. v Dubrovniku.
Na konferenci se bodo pretresala vsa
vprašanja, ki se tičejo trgovine, industri-
je in obrti, zlasti pa tudi zakonski na-
črti, ki jih je vlada poslala gospodarskim
organizacijam v pretres.

Sokolstvo

I. javni nastop Sokola I.

na letnem telovadišču inž. podoficirske
šole kralja Petra (bivša kadetnica) v ne-
deljo, dne 18. t. m. ob 15.45. Nastopilo bo
nad 150 članov in članic, naraščaja in
dece, nad 200 vojakov djakov in pitom-
cev inž. podofic. šole in vzorna vrsta
matičnega društva v Mariboru. Sodelo-
vala bosta vojaška in sokolska godba.
Posebno zanimiva bo švedska štafeta, pri
kateri tekmujejo tekači Sokola I., Sokola
Matice, vojakov-djakov in pitomcev v
teku po 800, 400, 300 in 200 m. Od Na-
rodnega doma odide povorka s zastavo
Matičnega društva ob 14.30. Natanč-
er vzpored pri blagajni.

Spominjajte se CMD

Sport

Sportni sporazum med Jugoslavijo in Italijo.

V nedeljo se je vršil v Budimpešti se-
stanelek delegatov Italije in Jugoslavije,
da se poravna že dolgo trajajoči italijan-
sko-jugoslovenski spor v nogometnih od-
nošajih. Obe zvezi bosta s svoje strani
izdali službeno obvestilo, v katerem se
izraža želja, da pride do sporazuma. Na-
to bosta predsednika nogometnih zvez
ratificirala to obvestilo, s čemer bo spor
likvidiran in odnosi sporazumno zopet
vzpostavljeni.

Anglija - Avstrija.

V četrtek, dne 15. t. m. se odigra na
Dunaju meddržavna nogometna tekma
Anglija - Avstrija. Potek igre bo prene-
šen v radio Dunaj ob 16.30.

Kopalna sezona

čaka spričo zadnjih lepih dni že nestrpno
otvoritve. Novi bazeni na Mariborskem
otoku so že dograjeni in bodo kmalu o-
mogočili smoteno udeleževanje tudi v
tej sportni panogi. Vodno-sportni odsek
SSK Maribora je v to svrhu izdelal obse-
žen program za predstoječo sezono in
vabi tem potom vse člane in druge inte-
resente na tozadeven pogovor, ki se bo
vršil v četrtek, dne 16. t. ob 20. uri v po-
sebni sobi hotela »Pri zamorcu«.

Hazenašice pozor!

Treningi se bodo odslej vršili trikrat
na teden in sicer vsak ponedeljek, sre-
do in petek od 17.30 ure pod vod-
stvom ga. Pepota Kirbiša. Vabljeni so
vse članice odseka in kakor tudi vse
druge interesentinje te lepe igre.

ISSK Maribor — lahkoatletika sekcija.

Sestanek članstva se bo vršil v sredo,
dne 14. t. m. ob 20. uri pri »Zamorcu«. —
Vsled predstojećih meetingov udeležba
strogo obvezna. Točnost! — Načelnik.

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

91

Kneza Manfredija je prešinil dolg drhtljaj. Pogledal je Ragastensa.

Ta je bil prekrizal roke. Njegove oči, žareče od nalaščne ošabnosti, zaničevanja in iskane predrznosti, so se obračale o kneza Manfredi do častnikov odposlancev.

Starega Manfredija je prešinilo strašno veselje. Zdar je držal svoje meščevanje v roki — grozno maščevanje, ki si ga ne bi bil mogel predstavljati v večji popolnosti; saj mu je bilo docela jasno, da izročiti Ragastensa Cezarju Borgia kot talnika pomeni isto toliko kakor ga obsoditi na smrt.

»Mi čakamo, knez!« je povzel Cezarjev častnik.

Ragastens je stopil za korak bliže k Manfrediju. In roke še vedno prekrizane, svoje oči v njegovih, lice pred licem, s tihim glasom, polnim visokomernega zaničevanja, je zamrmral:

»Česa še čakate, da me ne izročite?«

Knez je obstal, kakor da je treščilo vanj. Njegov obraz je postal še bledejši. Krčevit trepet je stresel njegovo postavo, in njegove poteze so se strahotno izpačile.

Ragastensov dih mu je vejal v obraz. In njemu se je zdelo, da ga ta dih podira kakor orkan zaničevanja. Naposled pa se je vpravil in iztegnil roko. Ragastens je stopil proti odposlancem, kakor da se smatra že za jetnika.

»Gospoda,« je izpregovoril knez Manfredi, »tak je moj odgovor.«

Starčev glas je bil čudno miren. Nekakšna vzvišena svečanost se je razlivala po njegovem obrazu, ki so ga še trenotek poprej kazili sunki strasti.

»Moj odgovor,« je nadaljeval, »je tak, kakršnega bi vam dal vsak človek zdrave pameti, da ne rečem, vsak človek časti. Izročiti vam viteza de Ragastens, to ne bi bila samo navadna podlost...«

Odposlanec je streslo.

»Počakajte,« je povzel knez. »Vsi, kar vas je, poznate osebno sovražstvo Cezarja Borgia do gospoda de Ragastens. Kdor prihaja predlagat meni, vitezu in reda Junakov, da naj izročim sovražnika njegovemu smrtnemu sovražniku, ta me krvavo žali. In po mojem mnenju, gospoda, ste se s tem, da ste sprejeli takšno podlo poslanstvo storili nevredne mečev, ki jih nosite...«

»Knez!« ga je visokomerno prekinil eden izmed odposlancev.

»Nisem še končal,« je dejal Manfredi z istim mirnim veličanstvom. »Vzroka, ki vam ga navajam, vi nedvomno ne razumete. Če ste — vi in vaš gospodar — zmogli, da predlagate človeku verolomstvo, potem ne morete biti zmogli, da bi razumeli viteško poštenost. Zato vam hočem navesti, kakor sem rekel od kraja, razlog navadne zdrave pameti.«

Častniki-odposlanci so bili od gneva blede kakor zid. Ragastens pa je pribral, ali sanjal, ali hedi.

»Poglejte, gospoda,« je končal Manfredi. »Idite in povejte Cezarju Borgia, da je vitez de Ragastens edini, ki mu ga ne morem izročiti, zato ker ga zdaj tu vpričo vas imenujem za vrhovnega poveljnika naše armade, ako bi jaz padel v kaki bitki.«

»Knez!...« je vzkliknil Ragastens, ves poražen od te velikodušnosti.

Toda Manfredi mu je mginil, naj molči. Nato se je obrnil k Cezarjevemu odposlancem:

»Idite, gospoda. Ničesar več si nimamo povedati.«

Častniki so se poklonili. Velika vrata so se odprla. Glasniki so zatrobili kratko fanfaro. Nato so odposlanci odšli po galeriji, za njimi njihovo spremstvo. Množica zavezniških velikašev je stala po obeh straneh mostov, za ter jih dvorljivo pozdravljala.

Knez in Ragastens pa sta ostala sama. Vitez, ki mu je srce prekipelo, premagano od nasprotnikove plemenitosti, se je za hip z nekakim oboževanjem ozrl v starčev obličje. Toda ko se je zganil, da bi stopil k njemu, je knez dvignil svojo glavo, vso težko od mrkljih misli, ter mu dejal:

»Motite se, gospod, če mislite, da mi dolgujete hvaležnost. Zaradi sebe sem ravnal tako... samo da ubogam geslo našega reda: Hraber, zvest in čist!«

»To geslo,« je dejal Ragastens z glasom, tresočim se od ganjenosti, »vam je morda velevale, da me ne izročite Cezarju, ni vam pa velevale, da me imenujete za svojega naslednika.«

Ali zdaj je stopil knez k Ragastensu in mu položil roko na ramo:

»Mladi mož, vi me niste razumeli... Zato vam hočem jasno razložiti, česa pričakujem od vas.«

»Govorite, Svetlost. Že naprej podpišem vašo željo.«

»Da!... To vem, da držite dano besedo. Prisezite torej, gospod, da hočete ubogati mojo voljo, vso do konca!«

»Prisegam vam pri svojem imenu,« je dejal Ragastens svečano. »Prisegam vam pri tem znamenju časti in viteštva, ki ste mi ga obesili okrog vratu, kakor verigo, ki me priklepa k vam na veke.«

»Dobro,« je dejal starec z mračnim zadoščenjem.

»Zahtevam torej od vas, da nikoli ne poveste njej, kaj se je zgodilo med nama.«

»Prisegam...«

»To za slučaj, da bi se srečali z njo po neizogibni nujnosti ali po naključju. Toda zdaj zahtevam od vas tudi to, da ne boste iskali njene navzočnosti, dokler jaz živim.«

Ragastens se je za hip oboževal.

»Prisegam vam,« je dejal naposled. »Pridobili ste si do mene pravico, ki jih kruto rabite, gospod!«

»Rabim jih milostno,« je odgovoril starec, ki se mu je zasvetilo v očeh.

Toda naglo se je premagal in nadaljeval:

»Gospod, v strašnem položaju, ki ste mi ga povzročili, nisem mogel misliti na dvoboje, ki ga vi ne bi bili sprejeli. Vaša mladost, vaša moč in vaša spretnost vam preneveduje meriti se z moimi dvaindesetimi leti. Nato sem premišljal, ali vas naj ubijem kar tako: Hotel sem vas počakati za temi vrati ter vam zasadiť bodalo v grlo, kadar bi vstopili... Sramota morilčeva pa mi je prihranila: o pravem času se mi je posrečilo ukrofiti, in ne bom vam pravil, s kakšnim čudežem volje... Toda vaše življenje je moje.«

»Vaše je,« je dejal Ragastens trdno. »Ko sem vas pravkar videl stiskati ročaj vašega bodala, nisem niti mislil na to, da bi se branil...«

»Vem to!«

In zdaj sta moža pogledala drug drugega z občudovanjem. Razumela sta spoštovanje, ki sta ga gojila drug do drugega — spoštovanje, ki se je dvigalo v tem trenutku do najvišje meje. Toda nobena beseda.

nobeden viden znak na obrazu ni razodeval njunih misli.

»Če je vaše življenje moje,« je povzel knez z ledenim mrazom, »potem imam pravico, razpolagati z njim po svoje?...«

»Da, gospod.«

»Dobro; sklenil sem torej tole: ob prvem našem prihodnjem spopadu s Cezarjem Borgia se daste ubiti...«

Ragastens se je stresel. Nekaj v njegovi naravi se je nehoče uprlo od teh besedah. Toda videl je bridki nasmehek, ki se je risal na blelih kneževih ustnicah. Razumel je, da je to njegov konec. In zamolklo je odgovoril:

»Dam se ubiti!«

Z občudovanjem je stari Manfredi pogledal tega moža, ki mu je toli preprosto podal tako strašen odgovor.

»Dali ste mi besedo,« je dejal.

Ragastens je pokimal.

»Idite,« je povzel knez in počasi istegnili roko. »Idite. Vredni ste mene in mojega spoštovanja, gospod. In zdaj vam ne pravim več: Bodi hraber, bodi zvest, bodi čist!... Zdar vam pravim: Ti si hraber, ti si zvest, ti si čist!...«

Ragastens se je starcu globoko poklonil ter počasi odšel.

LII.

Caprera.

Nepopisen je bil Cezarjev srd, ko so mu odposlanci prinesli odgovor kneza Manfredi.

»Vidiš, čemu me izpostavljaš,« je pikro dejal Lukreciji, ki je z njim vred poslušala poročilo.

Lukrecija ni odgovorila. Premišljala je, skušaje uganiti, kaj se je zgodilo; toda le nejasno je slutila resnico.

»To so železni ljudje!« je dejala Cezarju naposled. Že naprej bi si bila morala misliti, kaj se bo zgodilo. Res je, storila sem težko napako. Toda, nemara še vendar ni vse izgubljeno.«

»Kaj hočeš reči?«

»Le pusti me ravnati po moji volji... Jaz se vrnem v Monteforte.«

»Toliko časa boš hodila tja, da te enkrat zagrabijo!«

Lukrecija je skomizgnila s pleči.

»Daj mi četrto zanesljivih in krepkih mož!« je dejala, ne da bi povedala zakaj.

»Nič ni lažjega.«

Cezar je poklical častnika ter mu zaznamoval četrto izmed svojih telesnih stražnikov, z ukazom, da naj se pokoré vsakemu povelju Lukrecije.

»Zdar bom igrala skrajno partijo,« je dejala ona.

»Ako se mi posreči, bo dobiček dvojen: zate in zame.«

»Govori jasno.«

»Ni potrebno. Sai boš videl... Samo nekaj: kdaj misliš zopet naskočiti?«

»V treh ali štirih dneh: kakor hitro mi bo rana dopuščala zajahati konja.«

»Dobro, to mi zadošča.«

In najsí ji je Cezar še tako prigovarjal, Lukrecija mu ni povedala niti besede več.

Po svojem prizoru s knezom je ostal Ragastens zaklenjen v svoji sobi: to je bilo edino sredstvo, da je mogel ostati zvest besedi, ki jo je bil dal Manfrediju. Kajti prisegel mu je bil, da ne bo nič več skušal videti Beatrice.

Kaj

Solčno prostorno trisobno stanovanje
oddam. Ponudbe pod »Brez podnajemnika« na upravo lista. 1421

Oddam v najem
s 1. junijem v Mariboru, Primorska ul. 4 stanovanja treh sob in kuhinje, klet in velik vrt. 1415

Vse vrste pletenin
po meri. Popravila, spadajoča k tej stroki, izvršuje najbolje, hitro in ceno mehanična pletarna Javornik, Vojšniška ul. 2. 364

Kupim stopnjasto rešetko
(Treppenrost-Verfeuerung) za lokomobil 75 konjskih sil. Rochlitz Ludovik, mlin, Dolnja Lendava. 1407

je

Elektroinštalacije,
montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najcenejše izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Solčno meblvano sobo
blizu Glavnega trga takoj oddam. Pristan 6 I. nadst. 1412

Kupim dobro ohranjen otroški voziček.
Naslov v upravi lista. 1413

Nova spalnica poceni naprodaj.
Naslov v upravi »Večernika«. 1414

Absolviran jurist
želi mesto koncipijenta pri kakem advokatu v Mariboru. Gre eventualno tudi k advokatu na deželo. — Dopise pod »Jurist« nasloviti na upravo »Večernika«, Maribor. 1410

Najstarejši zavod za črkoslikarstvo
na steklo, les, pločevino in zidovje. Specijalist za svetlobno reklamo na steklo. Ustanovljen 1. 1902. Odlikovan 1. 1922 z zlato medaljo. Gustav Philipp, Maribor, Vetrinjska ulica 11. Načrti in proračune na zahtevo. 411

Za veletrgovino barv
iščemo mlajšega pomočnika. Naslov v upravi »Večernika«. 1411

Stole vpletam
s prvovrstno trstiko in sprejemam v popravilo vsakovrstne košare in sita. Josip Antloga, košarski in sitarski mojster, samo Trg svobode, zraven mestne tehtnice. 529

Autofot?

Dr. Kern

Prva pomoč
ponesrečenim živalim

knjiga polna ilustracij. Važna
za kmetovalce in živinorejce.

Cena Din 34.— s poštnino Din 36.—.

Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruga, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Oglejte si veliko zalogo novih

MODNIH
LISTOV

za pomlad in poletje

v Knjigarni Tiskovne zadruga
v Mariboru, Aleksandrova 13

Šest

priložnostnih nakupov
novih
osebnih
avtomobilov!

4 Citroën Six skoraj nov, s 2500 km vožnje, notranje krmilo tipa 1930. 3 Buick Master Six notranje krmilo. 2 Chrysler Six notranje krmilo, radi nujnega odpotovanja mnogo pod nakupno ceno na prodaj. Vprašanja in dopise iz prijaznosti na garažo VŠIKar, Maribor, Kersnikova ul. 1. 1418

Spominjajte se CMD!